

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОЄКТ

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОЛТАВСЬКОМУ
ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Полтава 2022

Укладачі Положення про моніторинг якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті:

Валентина АРАНЧІЙ – в. о. ректора

Олександр ГАЛИЧ – перший проректор

Олена КОСТЕНКО – проректор з науково-педагогічної роботи

Людмила ШУЛЬГА – керівник навчально-наукового центру забезпечення освітньої діяльності та якості освіти

Інна ЛАВРІНЕНКО – керівник відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

Тетяна ЯПРИНЕЦЬ – завідувач навчально-методичного кабінету відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

Людмила ЯЛОВЕГА – фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти

Ілона РОЖКО – провідний фахівець відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

Наталія ТЕРЕЩЕНКО – фахівець сектору інноваційних технологій навчання та організації навчального процесу відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Мета, завдання та принципи моніторингу	5
3. Об'єкти та суб'єкти моніторингу	6
4. Критерії якості освітньої діяльності та якості освіти	7
5. Підготовка та проведення моніторингу	11
6. Прикінцеві положення	13

ПРОЕКТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про моніторинг якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (далі – Положення) регламентує організаційні та методичні засади здійснення моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (далі – Університет).

1.2. Положення є нормативним документом, що регулює моніторингові процедури системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті.

1.3. Положення розроблено у відповідності до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»; постанов Кабінету Міністрів України; нормативно-правових актів й рекомендацій Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти; Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG); Статуту Університету; локальних нормативно-правових актів Університету.

1.4. У Положенні основні терміни вживаються у такому значенні:

якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості;

якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг;

система внутрішнього забезпечення якості – це загальна політика, стратегія і процедури забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті, а також розподіл відповідальності за удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості, що передбачає низку завдань, заходів і процедур, моніторинг та аналіз результатів діяльності на всіх рівнях організаційної структури Університету;

моніторинг якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (далі – моніторинг) – цілеспрямована та спеціально організована система неперервного (регулярного та планового) спостереження (вивчення), виміру, оцінки, аналізу даних про стан підготовки здобувачів вищої освіти і на цій основі прогнозування, розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для своєчасного прийняття управлінських рішень щодо підвищення якості зазначеного процесу та результату;

критерії і показники якості освітньої діяльності та якості вищої освіти – сукупність ознак, на основі яких відбувається оцінювання умов, процесу і результату освітньої діяльності, що відповідають вимогам законодавства та стандартам вищої освіти і задовольняють потреби заінтересованих сторін і суспільства, за якими створюється комплексна характеристика рівня кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного й інформаційного забезпечення освітнього процесу під час підготовки здобувачів вищої освіти.

1.5. Моніторинг здійснюється відповідно до цього Положення та затвердженого наказом ректора річного Плану моніторингових заходів системи внутрішнього забезпечення якості освіти Полтавського державного аграрного університету (далі – План моніторингових заходів).

1.6. Загальне керівництво моніторингом здійснює ректор, а безпосереднє управління – перший проректор.

1.7. Координацію наукового супроводу розроблення моніторингового інструментарію, організації та проведення досліджень здійснює проректор з науково-педагогічної роботи.

1.8. До повноважень структурних підрозділів Університету, задіяних до моніторингових заходів системи внутрішнього забезпечення якості освіти належить:

- проведення моніторингу;
- збір, обробка та аналіз результатів моніторингових досліджень;
- підготовка аналітичних довідок (звітів) і рекомендацій за результатами моніторингових досліджень для прийняття управлінських рішень з метою вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості освіти в Університеті;
- доведення результатів моніторингових досліджень до відома керівництва Університету та керівників структурних підрозділів Університету;
- представлення результатів моніторингових досліджень на вченій раді університету та/або вчених радах факультетів / навчально-наукових інститутів, Раді з якості вищої освіти Університету та/або спеціальності, ректораті, інших колегіальних органах Університету;
- висвітлення результатів моніторингу на сайті Університету.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ МОНІТОРИНГУ

2.1. Мета моніторингу полягає у отриманні об'єктивної інформації та прийнятті ефективних управлінських рішень щодо підвищення якості освіти та освітньої діяльності Університету, її відповідності суспільним вимогам і потребам споживачів освітніх послуг на основі неперервного системного дослідження процесу і результатів навчання здобувачів вищої освіти, узагальнення, порівняльного аналізу й оцінювання змін, виявлення факторів, що впливають на якість освіти.

2.2. Завданнями моніторингу є:

– удосконалення внутрішньоуніверситетської системи забезпечення якості освіти та освітньої діяльності;

– визначення відповідності результатів моніторингових досліджень в Університеті стандартам якості вищої освіти й освітньої діяльності та запитам суспільства й споживачів освітніх послуг;

– розроблення науково обґрунтованих рекомендацій і системи інформування для прийняття ефективних управлінських рішень щодо вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості освіти в Університеті.

2.3. Моніторинг проводиться відповідно до таких принципів:

– неперервності та системності;

– доцільності;

– прозорості моніторингових процедур та відкритості;

– безпеки персональних даних;

– об'єктивності одержання та аналізу інформації під час моніторингу;

– орієнтованості на суб'єктів освітніх послуг;

– відповідності вимогам ринку праці та запитам стейкхолдерів;

– відповідальності суб'єктів, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу.

2.4. Для проведення моніторингу застосовуються: критерії, що відображають стан об'єктів моніторингу, їх якісні або кількісні показники та загальноприйняті методи проведення досліджень.

3. ОБ'ЄКТИ ТА СУБ'ЄКТИ МОНІТОРИНГУ

3.1. Об'єктами моніторингу можуть бути:

- знеособлена інформація про учасників освітнього процесу;

- освітні та управлінські процеси в Університеті;

- різні види діяльності учасників освітнього процесу (навчальна, методична, організаційна, управлінська тощо);

- умови здійснення освітньої та управлінської діяльності (нормативно-правові, матеріально-технічні, кадрові, фінансові, навчально-методичні тощо);

- результати запровадження освітніх змін, інновацій;

- стан організації освітнього процесу в Університеті;

- стан організації роботи факультетів / навчально-наукових інститутів, кафедр;

- результати навчання здобувачів вищої освіти;

- інші об'єкти.

3.2. Суб'єкти, які беруть участь у підготовці й проведенні моніторингу:

суб'єкти, які ініціюють моніторинг (далі - ініціатори моніторингу) – ректор, проректори, керівник навчально наукового центру забезпечення освітньої діяльності та якості освіти, керівник навчально-наукового центру інформаційно-комунікаційних освітніх технологій та освіти дорослих, керівник відділу моніторингу та забезпечення якості освіти, директори навчально-наукових інститутів, декани факультетів, гаранті освітніх програм,

представники органів студентського самоврядування, а також інші суб'єкти – за погодженням з ректором Університету;

суб'єкти, які проводять моніторинг (далі - суб'єкти моніторингу) – працівники відділу моніторингу та забезпечення якості освіти, навчального відділу, інших структурних підрозділів Університету, представники органів студентського самоврядування, задіяні згідно Плану моніторингових заходів для вирішення завдань моніторингу;

суб'єкти, які залучаються до опитування, спостереження або виконання тестових робіт (завдань) моніторингу на етапі їх проведення (далі - учасники дослідження) – здобувачі вищої освіти, науково-педагогічні, педагогічні працівники, зовнішні стейкхолдери та інші.

3.3. Суб'єкти моніторингу забезпечують інформування учасників щодо вимог проведення моніторингу, створення безпечних умов для усіх учасників дослідження та дотримання принципів академічної доброчесності під час проведення моніторингу.

3.4. Учасники дослідження забезпечують дотримання вимог проведення моніторингу, про які вони були проінформовані, виконання інструкцій суб'єктів моніторингу та принципів академічної доброчесності.

4. КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Основними критеріями якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті є:

4.1. Формування політики внутрішнього забезпечення якості

– наявність затвердженої стратегії та перспективного плану розвитку, що спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;

– наявність та якість локальних нормативно-правових актів, що регламентують систему внутрішнього забезпечення якості в Університеті;

– розподіл повноважень між підрозділами та посадовими особами, які мають бути задіяні у процесах забезпечення якості;

– рівень залучення зовнішніх стейкхолдерів до формування політики забезпечення якості;

– прийняття управлінських рішень з урахуванням пропозицій учасників освітнього процесу;

– проведення самооцінювання якості освітньої діяльності на основі стратегії (політики) і процедур забезпечення якості освіти.

4.2. Формування освітніх програм та навчальних планів, їх моніторинг та періодичний перегляд

– наявність процедури формування змісту освітньої програми відповідно до стандартів вищої освіти (за їх наявності);

– наявність процедури внутрішнього та зовнішнього рецензування структури та змісту освітніх програм;

- наявність процедури затвердження освітніх програм;
- наявність процедури поточного моніторингу освітніх програм та їх оновлення з урахуванням останніх досягнень у певній галузі знань, потреб суспільства та ринку праці;
- залучення до формування й перегляду освітніх програм внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів;
- можливість реалізації принципу навчання впродовж життя;
- інноваційність і практико-орієнтованість змісту навчання;
- оцінювання здобувачами вищої освіти якості діючих освітніх програм (опитування);
- оцінювання роботодавцями якості діючих освітніх програм (опитування);
- виконання Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та вимог до акредитації освітніх програм;
- тощо.

4.3. Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання

- наявність процедури формування індивідуальних траєкторій навчання здобувачів вищої освіти;
- можливість академічної мобільності здобувачів вищої освіти;
- доступ до навчальних інформаційних ресурсів;
- можливість самооцінювання та самоконтролю результатів навчання;
- вивчення та врахування думки здобувачів вищої освіти щодо організації освітнього процесу, викладання навчальних дисциплін, змісту освітніх програм, системи оцінювання результатів навчання тощо;
- участь здобувачів вищої освіти в органах управління навчально-наукових інститутів / факультетів та Університету;
- використання різноманітних форм та методів надання освітніх послуг;
- використання в освітньому процесі інноваційних навчальних технологій;
- наявність об'єктивних та прозорих критеріїв оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- наявність доступу до інформації про критерії, правила та процедури оцінювання навчальних досягнень;
- періодичний перегляд та вдосконалення системи діагностики результатів навчання;
- наявність регламентованих процедур розгляду скарг та апеляцій здобувачів вищої освіти;
- аналіз результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- можливість вивчення навчальних дисциплін іноземними мовами;
- наявність можливостей отримання освітніх послуг здобувачами вищої освіти з особливими потребами;
- наявність процедури формування індивідуальних графіків навчання;

- забезпечення ефективних форм і методів організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- наявність механізмів мотивування здобувачів вищої освіти до навчання;
- наявність системи наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти з урахуванням їх індивідуальних потреб та здібностей;
- ефективне функціонування інституту кураторства;
- наявність гнучкої системи надання освітніх послуг (навчання з використанням дистанційних технологій, заочне навчання тощо);
- наявність соціальної інфраструктури для організації та підтримки побуту, відпочинку та оздоровлення здобувачів вищої освіти;
- тощо.

4.4. Зарахування, визнання результатів навчання та атестація здобувачів вищої освіти

- наявність механізмів та процедури зарахування, відрахування, поновлення та переведення здобувачів вищої освіти;
- наявність системи професійно-кар'єрної орієнтації вступників (підготовчі курси, тощо);
- наявність регламентованих процедур і критеріїв об'єктивного, прозорого конкурсного відбору та формування якісного контингенту здобувачів вищої освіти;
- наявність ефективної процедури визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті;
- наявність чітких та зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності;
- наявність процедур визначення рейтингу студентів з урахуванням їхніх навчальних та наукових досягнень;
- наявність системи об'єктивної, прозорої та комплексної оцінки набутих випускником компетентностей та визнання його кваліфікації (академічної та професійної);
- тощо.

4.5. Кадрове забезпечення освітньої діяльності

- наявність ефективної процедури конкурсного відбору науково-педагогічних працівників;
- обов'язковість підвищення кваліфікації та стажування, професійного розвитку науково-педагогічних працівників;
- наявність системи рейтингування науково-педагогічних працівників;
- наявність системи мотивації та заохочення науково-педагогічних працівників до використання інноваційних методів викладання та нових освітніх технологій;
- можливості академічної мобільності науково-педагогічних працівників;
- наявність системи підготовки кадрів вищої кваліфікації;
- можливість оцінювання здобувачами вищої освіти професійних якостей науково-педагогічних працівників;

- можливість оцінювання викладацької майстерності науково-педагогічних працівників колегами та зовнішніми експертами;
- функціонування системи стимулювання науково-педагогічних працівників до наукової та міжнародної діяльності;
- можливість залучення провідних українських та іноземних фахівців до освітнього процесу;
- формування сприятливого середовища для ефективного провадження освітньої та наукової діяльності науково-педагогічних працівників;
- тощо.

4.6. Навчальні та інформаційні ресурси

- наявність науково-технічної бібліотеки з розвинутою інфраструктурою та бібліотечними фондами;
- наявність відповідної матеріально-технічної бази забезпечення освітнього процесу;
- наявність навчально-методичного забезпечення освітнього процесу;
- наявність IT-інфраструктури та відповідних інформаційних ресурсів і технологій для супроводу освітнього процесу;
- наявність і функціонування електронного освітнього середовища Університету, системи дистанційного навчання Moodle;
- наявність навчально-дослідних лабораторій, підрозділів дослідного виробництва, інноваційних підрозділів тощо;
- облаштування приміщень та території Університету з урахуванням принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування;
- тощо.

4.7. Інформаційний менеджмент

- наявність процедур та засобів збору, аналізу та використання інформації щодо освітньої програми, організації освітнього процесу та якості викладання, результатів навчання та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти для прийняття відповідних управлінських рішень;
- функціонування процедур моніторингу досягнень здобувачів вищої освіти та кар'єрного зростання випускників;
- наявність процедур моніторингу навчальних ресурсів із метою їх удосконалення;
- систематичний моніторинг ринку праці та формування бази даних вакантних робочих місць для працевлаштування випускників;
- тощо.

4.8. Публічність діяльності Університету

- відкритість, доступність та прозорість інформації про Університет, його освітню та наукову діяльність;
- своєчасне оновлення інформації на вебсайті Університету, навчально-наукових інститутів, факультетів, кафедр та інших структурних підрозділів;
- відкритий і прозорий інформаційний супровід вступної кампанії;

- відкритість та доступність інформації про досягнення студентів, їх рейтинг;
- відкритість та доступність інформації про конкурсний відбір претендентів на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників;
- оприлюднення результатів щорічного оцінювання роботи науково-педагогічних працівників;
- відкритість та доступність інформації щодо нормативно-правового регулювання освітньої діяльності Університету;
- відкритість та доступність інформації про фінансово-господарську діяльність Університету;
- тощо.

4.9. Політика академічної доброчесності

- наявність локальних нормативно-правових актів Університету щодо політики забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності (кодекс академічної доброчесності);
- наявність локальних нормативно-правових актів Університету щодо встановлення фактів порушення академічної доброчесності;
- застосування ефективних інструментів і процедур перевірки академічних творів на наявність ознак порушень академічної доброчесності;
- вчасне реагування на повідомлення про порушення академічної доброчесності;
- застосування ефективних процедур прийняття рішень з питань забезпечення академічної доброчесності;
- проведення заходів з питань забезпечення академічної доброчесності для здобувачів та співробітників Університету;
- створення психологічно комфортного середовища, яке забезпечує конструктивну взаємодію здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних та інших працівників Університету, взаємну довіру і повагу;
- тощо.

5. ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ

5.1. Моніторинг проводиться у такі етапи:

- планування та підготовка моніторингу;
- проведення дослідження;
- збір та оброблення результатів моніторингу;
- аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу;
- оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу).

5.2. *Методами проведення дослідження під час моніторингу можуть бути:*

- опитування (анкетування, інтерв'ювання);
- тестування;
- спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю;
- фокус-група;
- аналіз документації;
- аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами звітності.

5.3. Моніторинг може проводитися у формі:

- безпосереднього одержання інформації від учасників дослідження (за допомогою спостереження, інтерв'ювання тощо);
- опосередкованого одержання інформації від учасників дослідження (у письмовій та/або електронній формі, із залученням експертів тощо);
- одержання інформації без залучення учасників дослідження (за допомогою вивчення документації, статистичної або оперативної інформації тощо).

5.4. Моніторинг може бути плановим і позаплановим.

5.5. Моніторинг може проводитися з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, у тому числі дистанційно.

5.6. Під час проведення дослідження можуть використовуватися фронтальна, групова або індивідуальна робота учасників дослідження.

5.7. Моніторинговий інструментарій (анкети, тести, опитувальники, форми таблиць тощо) розглядаються та схвалюються на Раді з якості вищої освіти Університету / спеціальності.

5.8. Моніторинг проводиться державною мовою, крім випадків, коли задля досягнення цілей моніторингу, є доцільним його проведення іншою мовою.

5.9. Плановий моніторинг організовується та проводиться відповідно до Плану моніторингових заходів, який складається на навчальний рік відділом моніторингу та забезпечення якості освіти, схвалюється Радою з якості освіти Університету, затверджується наказом ректора та доводиться до структурних підрозділів Університету.

5.10. У Плані моніторингових заходів зазначаються суб'єкти та об'єкти моніторингу, періодичність проведення, назва робочого / дорадчого органу управління / структурного підрозділу, на засіданні якого відбувається обговорення результатів і формування рекомендацій для підвищення якості освіти та інформація про необхідність оприлюднення результатів моніторингу на вебсайті Університету.

5.11. Позаплановий моніторинг регламентується відповідними наказами ректора або розпорядженнями першого проректора / декана факультету / директора навчально-наукового інституту.

5.12. Моніторинг може проводитись як комплексна перевірка діяльності структурного підрозділу Університету з періодичністю не частіше 1 разу на 5 років.

5.13. Комплексна перевірка здійснюється на підставі наказу ректора Університету, яким визначається мета, критерії, терміни проведення, об'єкти та суб'єкти моніторингу.

5.14. Результати моніторингових досліджень оформляються у вигляді аналітичних довідок (звітів) і рекомендацій, надаються керівництву Університету та керівникам структурних підрозділів – учасників моніторингу (інститутів) для прийняття управлінських рішень, а також розглядаються на засіданнях ректорату, вчених рад навчально-наукових інститутів/ факультетів, вченої ради університету, Рад з якості вищої освіти спеціальностей, Ради з якості вищої освіти Університету, інших колегіальних органів Університету.

5.15. Результати моніторингових досліджень оприлюднюються на офіційному вебсайті Університету з урахуванням нормативних положень щодо захисту персональних даних і принципу конфіденційності.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Дане Положення затверджується вченою радою університету та вводиться в дію наказом ректора.

6.2. Положення підлягає перегляду та оновленню відповідно до змін нормативно-правових актів України в сфері вищої освіти.

6.3. Зміни та доповнення до Положення, у тому числі шляхом укладення його нової редакції, можуть також затверджуватися наказом ректора без розгляду вченою радою університету.

6.4 Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

Це положення не є оригінальним науковим текстом, його укладачі не претендують на авторство і першоджерело. Текст створено на основі європейських і вітчизняних практик, досвіду закладів вищої освіти, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо побудови інституційної структури внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти та Рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності.